باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی‌درس:**علوم و فنون ادبی ۳**	رشته :**ادبیات و علوم انسانی** **علوم و معارف اسلامی**	مدت امتحان:**۹۰** دقیقه	نام و نام خانوادگی :
پایه **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحه: **۴**	تاریخ امتحان:**۱۳۹۸/۱۰/۱۴**	ساعت شروع:**۱۰ صبح**
دانش آموزان روزانه،بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسرکشور در**نوبت دی** ماه سال **۱۳۹۸**		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره

الف — **تاریخ ادبیات (۲ نمره)**

۱- چرا شاعران دورهٔ بازگشت به پیروی از اسلوب‌های کهن پرداختند؟ — ۰/۵

۲- توضیح زیرکدامیک از شخصیت‌های ادبی دوره بیداری را معرّفی می‌کند؟ — ۰/۲۵

« از معروف‌ترین نویسندگان و سیاست‌مداران این دوره است ، قبل از او سبک نویسندگان فارسی با تکلّف و تصنّع همراه بود. او با تغییر سبک نگارش، تکلّف را در نثر از بین برد و مسائل عصر را با زبان و اصطلاحات رایج و آمیخته به شعر و ضرب‌المثل‌های لطیف، به سبک گلستان سعدی نوشت.»

الف- دهخدا ب- ادیب الممالک فراهانی ج- قائم مقام فراهانی د- میرزا آقا تبریزی

۳- درست یا نادرست بودن سوال‌های زیر را مشخص کنید. — ۰/۵

الف)شعر انتقادی « ای قلم» سرودهٔ عارف قزوینی است؟ درست / نادرست

ب) پروین اعتصامی ، قصیده را به سبک منوچهری به روانی و لطافت شعرسعدی می‌سرود. درست / نادرست

۴- نام پدیدآورندگان آثار را درستون« الف» به آثار در ستون « ب» وصل‌کنید.(در ستون « ب » یک مورد اضافی است.) — ۰/۷۵

« الف»	« ب »
الف) سید علی موسوی گرمارودی	۱- اگه بابا بمیره
ب) جلال آل احمد	۲- تلخ وشیرین
ج) محمد رضا سرشار	۳-گوشوارهٔ عرش
	۴- خسی در میقات

ب — **سبک شناسی (۲ نمره)**

۵- در شعر« ملک‌الشعرای بهار» و« ادیب‌الممالک فراهانی» توجه به چه قالب‌هایی بیشتر بوده‌است ؟ — ۰/۲۵

الف) قصیده و مثنوی ب) مستزاد و چهار پاره ج) قصیده و غزل د) مثنوی و غزل

۶- همهٔ گزینه‌ها « سطح زبانی» نثردورهٔ بیداری را نشان می دهد ،به جز گزینهٔ ..... — ۰/۲۵

الف)نثر دوره ساده و قابل فهم است .

ب) بسیاری از لغات انگلیسی،ترکی، فرانسوی و..... به نثر فارسی وارد شد.

ج) واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کمتر می‌شود .

د) لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می‌شود.

۷- جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پرکنید. — ۰/۵

الف) شاعرانی که به زبان مردم عادی شعر می‌گفتند به آرایه‌های بیانی و بدیعی و سنت‌های ادبی ..... پایبند بودند.

ب)شاخص‌ترین شاعران عصر بیداری که به دفاع ازکارگران و ضعیفان توجه داشتند، فرخی یزدی و..... بودند .

۸- سوال های تشریحی

الف) دو مورد از ویژگی‌های« فکری» شعر انقلاب اسلامی را بنویسید. — ۰/۵

ب)در شعر سنتی دورهٔ انقلاب اسلامی ، تقلید و تمایل به کدام سبک‌های شعری زیاد است؟ — ۰/۵

« ادامه سوالات در صفحه دوم »

مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی www.aee.medu.ir

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی‌درس:**علوم و فنون ادبی ۳**	رشته :**ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی**	مدت امتحان:**۹۰** دقیقه	نام و نام خانوادگی :
پایه **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحه: **۴**	تاریخ امتحان:**۱۳۹۸/۱۰/۱۴**	ساعت شروع:**۱۰ صبح**
دانش آموزان روزانه،بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسرکشور در**نوبت دی** ماه سال **۱۳۹۸**			مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
ج	**موسیقی شعر (۶ نمره)**	
	۹- واژهٔ « دلآرام» را یک بار بدون حذف همزه و یک بار با حذف همزه ، تقطیع هجایی کنید.	۰/۵
	۱۰- در تقطیع نمونه‌های زیر،برای هر مورد کدام اختیارشاعری استفاده شده‌است؟ نوع اختیار را بنویسید.	۱
	الف) جادویی « -U- » ب) بهانه «U- - »	
	۱۱- کدام گزینه با مصرع « از در درآمدی و من از خود به در شدم » هم وزن است؟	
	الف) آن یار کزو خانهٔ ما جای پری بود ب) ای بی خبر بکوش که صاحب خبر شوی	۰/۲۵
	ج) مگر تو روی بپوشی و فتنه باز نشانی د) در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود	
	۱۲- با توجّه به بیت « آب آتش‌فروز، عشق آمد/ آتش آب‌سوز عشق آمد » پایه های آوایی، نشانه‌های هجایی و وزن شعر را در جدول زیر قرار دهید.	۲/۲۵

پایه های آوایی	
نشانه های هجایی	
وزن شعر	

	۱۳- نام بحرِحاصل از تکرار وزن زیر را به طور کامل بنویسید.	۰/۷۵
	فاعلاتن، فاعلاتن، فاعلن	
	۱۴- با توجه به بیت « کیسه هنوز فربه است ، با تو از آن قوی دلم / چاره چه خاقانی اگر، کیسه رسد به لاغری»	
	الف) در کدام رکن بیت اختیاروزنی صورت گرفته‌است؟ نوع آن چیست؟	۰/۵
	ب)کاربرد این قابلیت ، تنها در چه وزن‌هایی رخ می‌دهد؟	۰/۵
	۱۵-کدام مصراع زیر« ناهمسان» است؟	۰/۲۵
	الف)کی شعر تَرانگیزد خاطر که حزین باشد	
	ب)آبی‌تر از آنیم که بی‌رنگ بمیریم	
د	**زیبایی شناسی (۶ نمره)**	
	۱۶- آرایه‌های« مراعات نظیر ، تلمیح ، و تضمین» را در بیت‌های زیر مشخص کنید.	
	الف) به تمنای تو در آتش محنت چو خلیل گوییا در چمن لاله و ریحان بودم	۰/۲۵
	ب)درویش بی‌معرفت نیارامد تا فقرش به کفر انجامد؛ کادَ الفَقرُ اَن یَکونَ کُفراً	۰/۲۵
	ج) شعاع درد مرا ضرب در عذاب کنید مگر مساحت رنج مرا حساب کنید	۰/۲۵
	« ادامه سوالات در صفحه سوم »	

مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی
www.tvkanoon.ir

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی‌درس:**علوم و فنون ادبی ۳**	رشته :**ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی**	مدت امتحان:**۹۰** دقیقه	نام و نام خانوادگی :
پایه **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحه: **۴**	تاریخ امتحان:**۱۳۹۸/۱۰/۱۴**	ساعت شروع:**۱۰ صبح**
دانش آموزان روزانه،بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسرکشور در**نوبت دی** ماه سال **۱۳۹۸**		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره

۱۷- در بیت « اگر زخلق ملامت و گر زکرده ندامت / کشیدم، از تو کشیدم، شنیدم، از تو شنیدم» — ۰/۷۵

الف) « لَف دوم » و « نَشر اول » را نشان دهید.

ب) نوع « لَف و نَشر » را بنویسید.

۱۸- درکدام یک از ابیات آرایهٔ«تناقض» و درکدام ، آرایهٔ« تضاد» دیده می‌شود؟دلیل تشخیص خود را بنویسید. — ۱

الف) کی شود این روان من ساکن / این چنین ساکن روان که منم

ب)شادی ندارد آن که ندارد به دل غمی / آن را که نیست عالم غم، نیست عالمی

۱۹- در هر یک از بیت‌های گروه « الف» کدام آرایهٔ ادبی گروه « ب » به کار رفته است ؟ « قسمت « ب » یک مورد اضافه‌است.» — ۰/۷۵

« الف »	« ب »
الف)شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها **ب)برلب کوه جنون خندهٔ شیرین بهار / نقش زخمی است که از تیشهٔ فرهاد شکفت** **ج) اگرچه نقش دیوارم به ظاهر از گران خوابی/ اگر رنگ از رخ گُل می‌پرد ، بیدار می‌گردم**	**۱- اغراق** **۲- حسن تعلیل** **۳- تلمیح** **۴- مراعات نظیر**

۲۰-در بیت« نگران با من استاده سحر/صبح می‌خواهد ازمن/کزمبارک دم او آورم این قوم به جان باخته را/بلکه خبر» — ۰/۵

کلمهٔ « نگران » ایهام دارد ، معانی مختلف آن را بنویسید.

۲۱- در بیت « چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب/مهرم به جان رسید و به عیّوق بر شدم»

الف) در کدام واژه آرایهٔ « ایهام تناسب» به کار رفته است ؟ — ۰/۲۵

ب) واژهٔ مورد نظر با کدام کلمه « تناسب » دارد؟ — ۰/۲۵

۲۲- آرایه‌های« اسلوب معادله» و«حس‌آمیزی» را در ابیات زیر بیابید و دلیل تشخیص خود را برای هر مورد بنویسید.

الف)آسمان فریبی آبی رنگ شد. — ۰/۵

ب) سرکشان را فکند تیغ مکافات ز پای / شعله را زود نشانند به خاکستر خویش — ۰/۵

۲۳- با توجه به بیت « خمیده‌پشت از آن گشتند پیران جهان دیده / که اندر خاک می‌جویند ایام جوانی را »

الف) شاعر چه دلیلی برای « خمیدگی پشت پیران » بیان کرده است ؟ — ۰/۵

ب) این هنر شاعرانه سبب پیدایش کدام آرایهٔ معنوی ، در بیت شده است ؟ — ۰/۲۵

« ادامه سوالات در صفحه چهارم »

مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی
www.aeo.ir

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی‌درس:**علوم و فنون ادبی ۳**	رشته :**ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی**	مدت امتحان:**۹۰** دقیقه	نام و نام خانوادگی :
پایه **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه	تعداد صفحه: **۴**	تاریخ امتحان:**۱۳۹۸/۱۰/۱۴**	ساعت شروع:**۱۰ صبح**
دانش آموزان روزانه،بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسرکشور در**نوبت دی** ماه سال **۱۳۹۸**		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu.ir	

ردیف	سؤالات (پاسخ نامه دارد)	نمره
هـ	**نقد و تحلیل نثر و نظم (۴ نمره)**	
	۲۴- با توجّه به شعر زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید .	
	۱-چون گشت زمین زجورگردون سرد و سیه و خموش و آوند،	
	۲- بنواخت زخشم برفلک مشت آن مشت تویی تو ای دماوند	
	۳-تا درد و ورم فرو نشیـــــند کافـور برآن ضمـــاد کردند	
	۴- شــو منفجـــر ای دل زمانه وان آتش خود نهفته مپسند	
	الف) دو مورد از ویژگی زبانی سرودهٔ بالا را بیابید و بنویسید .	۰/۵
	ب) شعر بالا از« محمّد تقی بهار» است ، « سطح فکری» آن را بررسی کنید.« دو مورد»	۱
	ج)آرایهٔ شاخص بیت سوم چیست؟ در مورد آن بنویسید.	۰/۵
	۲۵- با توجّه به متن « فردای آن روز به خاطرم آمد که دیروز یک‌دست از بهترین لباس‌های نودوز خود را به انضمام مایحتوی، یعنی آقای استادی مصطفی خان، به دست چلاق‌شدهٔ خودم از خانه بیرون انداخته‌ام،ولی چون تیری که از شست رفته باز نمی‌گردد، یک بار دیگربه کلام بلند پایهٔ« از ماست که برماست» ایمان آوردم و پشت دستم را داغ کردم که تا من باشم دیگر پیرامون ترفیع رتبه نگردم. «داستان کباب غاز، محمّد علی جمال‌زاده»	
	الف)یک«کنایه» در متن بیابید و معنی آن را بنویسید.	۰/۵
	ب) آرایهٔ « تضمین » را در متن پیدا کنید و بنویسید.	۰/۲۵
	ج) بین واژه‌های « دست» و « شست» چه آرایه‌ای وجود دارد؟	۰/۲۵
	د) دو مورد از ویژگی‌های زبانی نثر جمال زاده را بنویسید.	۱
	موفق و سربلند باشید	۲۰

مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی
www.kanoon.ir

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس:**علوم و فنون ادبی ۳**	رشته:**ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی**	ساعت شروع:**۱۰ صبح**
پایه **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه		تاریخ امتحان : **۱۳۹۸/۱۰/ ۱۴**
دانش آموزان روزانه،بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسرکشور در**نوبت دی**ماه سال **۱۳۹۸**		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu

ردیف		نمره
۱	**الف) تاریخ ادبیّات(۲نمره)** **۱-به سبب فقر فرهنگی جامعه ۰/۲۵ ۲- سستی و رخوت حاکم بر ادبیات ۰/۲۵ ص۱۳**	۰/۵
۲	**«ج» / قائم مقام فراهانی ۰/۲۵ ص۱۹**	۰/۲۵
۳	**الف) نادرست ۰/۲۵ ص۱۵ و ۱۶ ب) نادرست ۰/۲۵ ص ۷۰**	۰/۵
۴	**الف: با «۳»(گوشوارهٔ عرش) ۰/۲۵ ص۷۱ ب: با «۴» (خسی در میقات) ۰/۲۵ ص۷۴** **ج :با «۱» (اگه بابا بمیره) ۰/۲۵ ص۷۷**	۰/۷۵
۵	**ب) سبک شناسی(۲نمره)** **گزینهٔ«الف» / قصیده و مثنوی ۰/۲۵ ص ۴۳**	۰/۲۵
۶	**گزینهٔ « د» / لغات و اصطلاحات دینی و عرفانی در نثر وارد می‌شود. ۰/۲۵ ص۴۵**	۰/۲۵
۷	**الف)کمتر۰/۲۵ ص ۴۳ ب)ابوالقاسم لاهوتی ۰/۲۵ ص ۴۴**	۰/۵
۸	**الف)۱- شاعران به مفاهیم و مضامین اسلامی به ویژه فرهنگ عاشورایی توجه نمودند. ۲- روح حماسه و عرفان در شعر این دوره آشکار است.تلفیق این‌دو را در غزل حماسی انقلاب می‌توان دید.۳- روی آوردن به مفاهیم انتزاعی در شعر این دوره آشکار است.۴- یکی از اصلی‌ترین درون مایه‌های شعر این دوره فرهنگ دفاع مقدس است.** **« دو مورد» ۰/۵ ص۱۰۰** **ب) سبک عراقی و خراسانی ۰/۵ ص ۹۹**	۱
۹	**ج) موسیقی شعر (۶نمره)** **بدون حذف همزه= دل / آ / رام ۰/۲۵ با حذف همزه = دِ / لا / رام ۰/۲۵ ص ۴۹**	۰/۵
۱۰	**الف)درهجای دوم شاعر از اختیار زبانی ۰/۲۵ کوتاه تلفظ کردن مصوّت بلند استفاده کرده‌است ۰/۲۵ ص ۵۴** **ب)درهجای آخرشاعر به جای هجای‌کوتاه ازاختیار زبانی۰/۲۵ بلند تلفّظ کردن مصوّت‌کوتاه بهره برده‌است. ۰/۲۵ ص۵۴**	۱
۱۱	**با گزینهٔ « ب» ای بی‌خبر بکوش که صاحب خبر شوی ۰/۲۵ ص ۲۴**	۰/۲۵
۱۲	**پایه های آوایی ۰/۷۵** | **آ ب آ تَش** | **فُ رو زِ عِش** | **قا مَد** **آ تَ شِ آ** | **بِ سو زِ عِش** | **قا مَد** **نشانه های هجایی ۰/۷۵** | **– U – –** | **– U – U** | **– –** **وزن شعر ۰/۷۵** | **فا عِـلا تُن** | **مَـفـا عِـلـن** | **فع لُن** **ص ۶۵**	۲/۲۵
۱۳	**بحر رمل ۰/۲۵ مسدس ۰/۲۵ محذوف ۰/۲۵ ص ۱۰۷**	۰/۷۵
۱۴	**الف) رکن دوم مصرع دوم ۰/۲۵ قلب ۰/۲۵ ص ۸۵ ب) مُفتَعِلن ومَفاعِلن ۰/۵ ص ۸۶**	۱
۱۵	**گزینهٔ « ب» / آبی‌تر از آنیم که بی‌رنگ بمیریم ۰/۲۵ ص ۲۱**	۰/۲۵
۱۶	**د)زیبایی‌شناسی (۶ نمره)** **الف) تلمیح ۰/۲۵ ص ۳۰ ب) تضمین ۰/۲۵ ص ۳۲ ج) مراعات نظیر ۰/۲۵ ص ۲۸**	۰/۷۵
۱۷	**الف)ندامت ۰/۲۵ ؛ کشیدم ۰/۲۵ ب) نامرتب یا مشوّش ۰/۲۵ ص ۶۲**	۰/۷۵
	ادامهٔ راهنمای تصحیح در صفحهٔ دوم	

www.kanoon.ir

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس:**علوم و فنون ادبی ۳**	رشته:**ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی**	ساعت شروع:**۱۰ صبح**
پایه **دوازدهم** دورهٔ دوم متوسطه		تاریخ امتحان : **۱۳۹۸/۱۰/ ۱۴**
دانش آموزان روزانه،بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسرکشور در**نوبت دی**ماه سال **۱۳۹۸**		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی http://aee.medu

ردیف		نمره
۱۸	الف)تناقض ۰/۲۵ ص ۶۰ ب) تضاد ۰/۲۵ دلیل این است که تضاد آوردن دو امر متضاد است؛ بدون آنکه متناقض هم باشند، اما در متناقض‌نما ، تضاد در یک امر است؛نه دو امر؛در حقیقت تناقض برانگیختن اعجاب است از راه خلاف عرف و عادت و منطق . ۰/۵ ص ۶۱	۱
۱۹	الف: با « ۴» مراعات نظیر ۰/۲۵ ص ۲۸ ؛ ب: با « ۳ » تلمیح ؛ ۰/۲۵ ص ۳۰ ج: با « ۱ » اغراق ۰/۲۵ ص ۸۸	۰/۷۵
۲۰	۱-نگریستن ؛ ۲- نگران و مضطرب ۰/۵ ص ۹۲	۰/۵
۲۱	الف) مهر ۰/۲۵ ب) آفتاب یا عیّوق ۰/۲۵ ص ۹۲	۰/۵
۲۲	الف)حس‌آمیزی ۰/۲۵ دلیل :آمیزش یک امر ذهنی با حس بینایی ۰/۲۵ ص ۱۱۴ ؛ ب) اسلوب معادله ۰/۲۵ دلیل : بیان مطلبی در دو عبارت مستقل به نحوی که یکی از طرفین که به صورت ضرب‌المثل است ،معادلی است برای تأیید عبارت دیگر. ۰/۲۵ ص ۱۱۶	۱
۲۳	الف)که درخاک به دنبال جوانی می‌گردند،۰/۲۵که یک دلیل ادبی و غیر واقعی است ۰/۲۵ ب)حسن تعلیل ۰/۲۵ ص ۱۱۷	۰/۷۵
۲۴	هـ) نقد و تحلیل نثر و نظم (۴ نمره) الف)دربیت‌ها ،جمله‌ها به شکل مرکب است ، بین واژه‌ها روابط معنایی تناسب: سرد و سیاه و خاموش ؛ منفجر و آتش ؛ درد و ورم و ضماد؛ تکرار: مشت و تو . آوردن واژه‌های کهنه ضماد و آوند . ساده بودن زبان شعر، ساختمان بیشتر واژه-ها ساده است . بیشتر واژه‌ها فارسی‌اند به جز یکی دو مورد عربی . به کار بردن فعل پیشوندی فرو نشیند . به کاربردن بنواخت به جای زد . (دو مورد) هر مورد ۰/۲۵ صص ۱۶و ۱۷ ب)نوع ادبی شعر ادبیات پایداری و مقاومت است. دماوند نماد آزادیخواهان و آگاهان خاموش جامعه؛ درون مایه: دعوت به قیام و مبارزه در برابر بیداد و ستم پادشاه وقت محمد علی شاه قاجار ؛ شعر جنبهٔ ملی و میهنی دارد و درمورد مسائل روز جامعه طرح مسائل سیاسی- اجتماعی با زبان حماسی در سبک خراسانی سروده شده‌است؛ شعر در خدمت آزادی و وطن خواهی و مخالفت با دولت وقت و برای برانگیختن احساسات ملی و وطنی مردم برای دعوت به قیام (۲مورد) هر مورد ۰/۵ صص ۱۶و ۱۷ ج) حسن تعلیل ۰/۲۵ علت نشستن برف بر قلهٔ دماوند را تسکین درد می‌داند. ۰/۲۵ ص۱۶	۰/۵ ۱ ۰/۵
۲۵	الف) از ماست که بر ماست کنایه ازمقصر دانستن خود ؛ پشت دست داغ کردن : عبرت گرفتن و توبه کردن(یک مورد) ۰/۵ ص ۷۴ ب) « از ماست که بر ماست » ۰/۲۵ ج) جناس ناقص ۰/۲۵ ص ۷۴ د) قالب متن داستان است . به محتوا توجّه دارد و در نقد تظاهر و دورویی است . سبک نویسندگی و کاربرد واژگان عامیانه و متداول در نثرهمان دوره است مانند: دست چلاق شده ، پشت دست داغ کردن ، و کلام را به طبع خوانندگان نزدیک کرده‌است. درون مایه طنزمانند: لباس نودوز خودم را با مایحتوی بیرون انداخته‌بودم . به راه کسانی چون زین العابدین مراغه‌ای و دهخدا رفته‌است. (۲ مورد) هر مورد ۰/۵ ص ۷۴	۰/۵ ۰/۵ ۱
	"درپایان، نظر همکاران گرامی در بخش نقد و تحلیل نظم و نثر صا ئب ا ست"	۲۰